

Saaristomeren tilaa parantavat konkreettiset toimet vuonna 2022

Kaupunginhallitus 19.12.2022 § 384
296/11.03.05/2022

Valmistelija

Kaupunginhallitus hyväksyi 28.3.2022 § 108 Itämeri-määrärahan käyttökohteet Naantalın kaupungin Itämerihaasteen mukaisina uusina toimenpiteinä Saaristomeren tilan parantamiseksi vuodelle 2022 varatun määrärahan puitteissa ja päätti samalla uusina Naantalın kaupungin Itämerihaasteen sitoumuksen. Itämerihaaste uusittiin 6.6.2022.

Alle on kuvattu, miten suunnitellut toimenpiteet vuodelle 2022 lopulta toteutuivat.

Viestinnällisiä ja meren roskaantumista ehkäiseviä toimenpiteitä

Meriroskiksen (*Seabin*) toteuttaminen Vanhankaupungin edustalle kesäksi 2022:

Meriroskista ei toteutettu vaan toimenpide korvattiin kaupungin Remparyhmän toteuttamalla viikoittaisella roskien keräämisellä merestä haavin avulla. Työtä varten hankittiin paukkuliivit ja haaveja. Roskien haavimista tehtiin 27.6.-29.8.2022 välisen ajan kerran viikossa aina alkuviikosta.

Maatalousmuoviin liittyvän keräyskampanjan toteutus saaristossa yhdessä mahdollisten yhteistyökumppaneiden kanssa:

Yhteistyökumppaneiksi löytyi Turun yliopiston Brahea-keskus, jolla on käynnissä ÄLYMUOVI-hanke, sekä MTK Varsinais-Suomi. Kampanja toteutettiin myös Paraisten kaupungin puolella, miltä osin Paraisten kaupunki tuli osaltaan myös mukaan avustamaan rahallisesti kampanjaa. Naantalissa toteutusajankohta oli lokakuun lopulla. Keräyspaikat sijoitettiin Rymättylään, Aaslaan, Merimaskuun ja Livonsaareen. Keräys oli kaiken kaikkiaan käynnissä kolme viikkoa ja sinä aikana muovia kerättiin kampanja-alueelta noin 540 kuutiometriä, mikä painoltaan vastaa noin 90 tonnia.

Maalta mereen päätyvien ravinteiden pidättämiseen tähtääviä toimenpiteitä

Vaarjoen varrelle toteutettavien ravinteita pidättävien ratkaisujen suunnittelu ostopalveluna:

Vaarjoen kosteikon perustamisesta saatiin myös asukasbudjetoinnin yhteydessä ehdotus. Avustushakemus ELY-keskukselle lähetettiin marraskuussa 2022. Avustushakemuksen sisältönä on kosteikon perustamissuunnitelman laatiminen konsulttityönä vuosien 2023-2024 aikana.

Luolalanjärven kosteikon perustaminen ELY-keskuksen teettämän jo valmiin rakentamissuunnitelman mukaan. Luolalanjärvi on osa Naantalinaukon ja Askaistenlahden valuma-alueita:

ELY-keskukselta on saatu 2.5.2022 myönteinen avustuspäätös, jonka mukaan kaupungin kosteikkohanketta avustetaan 50 % avustushakemuksessa esitetyistä kokonaiskustannuksista. Hakemuksen kustannusarvio on perustunut lokakuun 2021 tilanteeseen. Urakka kilpailutettiin syksyllä 2022, mutta halvin tarjous ylitti ennalta arvioidut kulut. Aiemman avustushakemuksen ylittävien kulujen osalta on lähetetty ELY-keskukselle avustusmuutoshakemus marraskuussa 2022. Varsinaisen työn toteutus venyy vuoden 2023 puolelle, sillä kosteikon rakentaminen tulee tehdä silloin kun maa on riittävän kantavaa. Näin ollen myös kustannukset siirtyvät vuoden 2023 puolelle.

Kaupungin mailla olevien mereen laskevien puroalueiden kartoitus ja niiden lähiympäristöjen ehdotus Metso-ohjelmaan:

Kartoituksia ei ole vielä aloitettu. Kaupunki on jättänyt lokakuun 2022 loppuun mennessä Ympäristöministeriölle Kunta-Helmi-avustushakemuksen yhdessä Valonian ja joidenkin muiden Varsinais-Suomen kuntien kanssa. Kyseisen hankkeen yhtenä työpakettina on kartoittaa myös kaupungin pienvesiä. Mikäli avustushakemus hyväksytään, hanke toteutetaan vuosina 2023-2024.

Kipsin levitys kaupungin vuokrapelloille:

Kaupungin vuokraviljelijöihin otettiin yhteyttä ja pyydettiin ilmoittamaan, mikäli viljelijä ei ole kiinnostunut kipsin levityksestä. Ne, jotka eivät olleet asiassa kielteisiä, saivat asiasta lisätietoja. Vuokraviljelijä itse päättää kipsinlevityksestä. Toteutetuista/toteutumassa olevista kipsinlevityksistä ei ole tietoa.

Toinen kaupungin ympäristönsuojelun avustushakukierros, joka keskittyy paikallisten yhdistysten vesistöjen kunnostukseen tähtääviin toimenpiteisiin Naantalin vesialueilla:

Ympäristö- ja rakennuslautakunta myönsi avustuksia 17.5.2022 § 40 Nuikonlahden vesiensuojeluyhdistykselle perusavustuksena 2000 euroa ja Koverinlahden vesiensuojeluyhdistykselle 1000 euroa. Koverinlahden vesiensuojeluyhdistys on teettänyt avustusrahaltaan Lounais-Suomen vesi- ja ympäristöyhdistyksellä Koverinlahden valuma-alue selvityksen ja toimenpide-ehdotukset Koverinlahden tilan parantamiseksi. Raportti on valmistunut marraskuussa 2022.

Asukkaiden osallistaminen budjetointiin eli nk. asukasbudjetti, jonka teemana vuonna 2022 olisi Saaristomeren tilan parantamiseen tähtäävät toimenpiteet:

Asukasbudjetointi toteutettiin 8.6.–31.7.2022. Vastauksia saatiin yhteensä 16 kappaletta. Toteutettavista toimenpiteistä tehtiin erillinen päätös, KH 5.9.2022 § 250, jonka mukaan kaupunki tukee Livonsaaren kyläyhdistyksen esittämää niittotyötä toteutuneita kuluja vastaan, kuitenkin enintään 3000 euroa, ja Nuikonlahden vesiensuojeluyhdistyksen esittämää niittotyötä toteutuneita kuluja vastaan, kuitenkin enintään 4000 euroa. Kaupunki päätti osallistua myös Pro Luolalanjärvi ry:n suunnittelemaan syyshoitokalastukseen 2000 eurolla toteutuneita kuluja vastaan. Sääolosuhteista johtuen hoitokalastus jäi syksyllä 2022 toteutumatta (kalojen parveutumista ei ehtinyt tapahtua nuottauksen toteuttamiseksi).

Ravinteiden ja roskaantuneisuuden poistoon tähtääviä toimenpiteitä

Ruovikoiden leikkuutöiden kustannukset *Järviruoko hyötykäyttöön!* -hankkeeseen liittyen tietyillä kaupungin omistamilla vesialueilla sekä kaupungin rahoitusosuus hankkeessa:

Niittoja oli tarkoitus toteuttaa syksyllä Naantalın kaupungin omistamilla vesialueilla Kailon saaren, Jakoluodon ja Hiipan edustalla, mutta niitot ovat viivästyneet hankkeessa taloudellisesti kannattavamman, kehitteillä olevan niittokaluston käyttöönoton viivästyksestä johtuen. Niittojen suorittaminen nykyisin saatavilla olevin menetelmin on kustannuksiltaan liian kallista. Niitot pyritään suorittamaan vuonna 2023.

Kaupungin omistuksessa olevilla vesialueilla sijaitsevien romualusten hävittämiseen liittyvät selvitykset ja yhden romualuksen mahdollinen hävittäminen ostopalveluna:

Iso Ristluodon romualus on hävitetty ja Luolalanjärven kosteikosta vapautuneilla varoilla on tilattu myös Koivukarin romualuksen hävitystyö.

Septitankkien kelluvien tyhjennysasemien lisääminen yhteistyössä Pidä Saaristo Siistinä ry:n kanssa:

Toimenpidettä ei tässä vaiheessa toteuteta. Kaupungilla on kaikissa sen omistamissa venesatamissa jo septitankin tyhjennysmahdollisuudet.

Toimenpiteitä päästölähteiden selvittämiseksi

Osallistuminen vuodesta 2022 alkaen merialueen seurantaan parin Naantalinaukkokoon sijoittuvan seurantapisteen osalta:

Vedenlaatututkimuksia on tehty kesällä 2022 kahdesta pisteestä, joista toinen sijoittuu Luonnonmaan pohjoiskärkeen Ladonpäähän ja toinen Merimaskun Iskolan länsipuolelle.

Havsmanualen 2-hankkeen mukainen vedenlaadun tutkimuksen pilotointi (*Coastrider*) Naantalinaukolla:

Vedenlaadun tutkimuksia on tehty suunnitellusti kolme kertaa, kevään, kesän ja syksyn aikana. Tuloksista koostetaan raportti, joka valmistuu vuoden 2022 loppuun mennessä. Maskun kunta osallistuu kustannuksiin 20 %:n osuudella.

Arvio toimenpiteiden toteumasta ja vaikuttavuudesta

Suunnitellut toimenpiteet ovat toteutuneet tai vähintäänkin lähteneet liikkeelle hyvin, ottaen huomioon tiukka aikataulu toimenpiteiden suunnittelusta käytännön toteutukseen asti. Itämerimäärärahalla on saatu edistettyä isompia ja pienempiä käytännön toimenpiteitä, joilla on paitsi esimerkillistä arvoa, mutta myös paikallista tai alueellista merkitystä Itämeren tilalle. Määrärahalla on saatu myös selvitettyä tarkemmin Naantalın vesialueiden kuormituslähteitä, minkä tiedon perusteella voidaan todennäköisesti jatkossa kohdistaa toimenpiteitä myös entistä tehokkaammin, mikäli muut tekijät toimenpiteiden toteuttamiselle ovat suotuisat.

Yhdistysten hankkeiden avustaminen on toimiva tapa saada konkretiaa aikaan myös kaupungin maiden ulkopuolella (mutta myös kaupungin mailla, vrt. esim. Pro Luolalanjärven toiminta Luolalanjärven osalta), mikä ei vaadi tällöin niin suurta panostusta itse kaupungilta. Valtion hankeavustusten myöntämisen ehtona on yleensä omarahoitusosuus,

mikä on vaatimuksena pienille yhdistyksille hankala, ellei jopa mahdoton. Kaupungin avustuksella yhdistysten hankkeilla on täten paremmin mahdollisuuksia menestyä.

Etukäteen talousarvioon varatulla määrärahalla on mahdollista toteuttaa toimenpiteitä sujuvasti lyhyelläkin aikataululla, kun alustavat suunnitelmat ovat jo tiedossa. Uusia ideoita Itämeren tilan parantamiseksi on jo herännyt kuluneen vuoden aikana, ja niiden toteuttaminen Itämerimäärärahan turvin tulevina vuosina tukisi osaltaan kaupungin strategisia ympäristötavoitteita.

Oheismateriaali:

- Tarkemmat tiedot toteutuneista kustannuksista.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi Saaristomeren tilaa parantavat toimenpiteet vuodelta 2022.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.